

Kriterier

Trafikverkets granskningskriterier är harmoniserade med BASTAs egenskapskriterier. Syftet med harmoniseringen är att förenkla och undvika flera parallella system som liknar varandra och därför kunna arbeta effektivare med utfasning av farliga ämnen. Kriterierna är baserade på den europeiska kemikalielagstiftningen REACH och CLP.

I de fall BASTA uppdaterar sina egenskapskriterier innan en revidering av kriterierna gjorts i denna riktlinje, gäller BASTAs ändringar i en övergångsperiod tills riktlinjen reviderats.

Granskning av kemiska produkter sker enligt Tabell 1 utifrån faroangivelser (CLP-förordningen, EG nr. 1272/2008).

Utfasningsämnen är ämnen med egenskaper enligt vitmarkerade fält i Tabell 1. Dessa kriterier är harmoniserade med kriterier enligt Reach artikel 57, substances of very high concern och kriterier för upptag på Kandidatförteckningen. Kriterierna är även harmoniserade med kriterier för utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-databas och enligt miljömålet Giftfri Miljö.

Riskminskningsämnen är ämnen med egenskaper enligt gråmarkerade fält i Tabell 1. Riskerna vid användning av riskminskningsämnen ska begränsas enligt miljömålet Giftfri Miljö. Riskminskningsämnen har mindre allvarliga hälso- och miljöegenskaper än utfasningsämnen.

Tabell 1. Kriterier enligt förordning (EG) nr. 1272/2008 (CLP)

Egenskaper/ ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
1. Cancerframkallande	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Cancerogenitet, kategori 1A eller 1B (H350)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Cancerogenitet, kategori 2 (H351)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
2. Mutagena	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Mutagenitet i könsceller, kategori 1A eller 1B (H340)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Mutagenitet i könsceller, kategori 2 (H341)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
3. Reproduktionstoxiska	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Reproduktionstoxicitet, kategori 1A eller 1B (H360)	0,3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Reproduktionstoxicitet, kategori 2 (H361)	3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras

Egenskaper/ ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
4. Spädbarnsskador	Ämnen som uppfyller faroklassen för Reproduktionstoxicitet, kategori Effekter på eller via amning (H362)	0,3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
5. Hormonstörande ¹	Ämnen som bedöms som hormonstörande i enlighet med något av följande: <ul style="list-style-type: none"> - EUs definition för hormonstörande ämnen - Reach Kandidatförteckning, artikel 57f - ChemSec SIN-lista 	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
6. Persistenta, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen (PBT) ²	Ämnen med <ol style="list-style-type: none"> 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller > 40 d i sötvatten eller > 180 d i marint sediment eller > 120 d sötvattensediment eller > 120 d i jord samt 2) BCF > 2000 (våtvikt) samt 3) Toxicitet NOEC eller EC10 < 0,01 mg/l eller CMR - Cancerframkallande 1A, 1B (H350). Reproduktionstoxiska 1A, 1B, 2 (H360 och H361) eller klassificerat H372 eller H373 	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
7. Mycket persistenta och mycket bioackumulerbara organiska ämnen (vPvB) ³	Ämnen med <ol style="list-style-type: none"> 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller sötvatten eller > 180 d i marint eller sötvattensediment eller > 180 d i jord samt 2) BCF > 5000 (våtvikt) 	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
8. Bly (Pb)	Bly eller blyföreningar	0,1% ⁴

¹ Kriterie 5 för hormonstörande ämnen skiljer sig åt mot BASTAs kriterier. Trafikverkets kriterie omfattar inte ämnen som förekommer på CoRAP och "List of EDC" från Danskt Center för Hormonstörande ämnen.

² För potentiellt PBT finns kriterier enligt PRIO (se www.kemi.se), som kan användas som underlag vid en eventuell PBT-klassificering.

³ För potentiellt PBT finns kriterier enligt PRIO (se www.kemi.se), som kan användas som underlag vid en eventuell PBT-klassificering.

⁴ Bly finns upptaget på Trafikverkets förbudslista, se Tabell 2 i TDOK 2010:310.

Egenskaper/ ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
9. Kvicksilver (Hg)	Kvicksilver eller kvicksilverföreningar	Totalförbud ⁵
10. Kadmium (Cd)	Kadmium eller kadmiumföreningar	0,01% ⁶
11. Farligt för ozonskiktet	Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen farligt för ozonskiktet (EUH 059, H420)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
12. Allergiframkallande	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Luftvägssensibiliserande (H334), kategori 1A.	0,1% (fast ämne/vätska/gas) För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Luftvägssensibiliserande (H334), kategori 1 eller 1B.	0,2% (gaser) 1% (fast ämne/vätska) För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för Hudsensibiliserande (H317), kategori 1A	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	d) Ämnen som uppfyller kriterierna för Hudsensibiliserande (H317), kategori 1 eller 1B	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
13. Akut toxicitet	Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Akuttoxisk i kategori 1, 2 eller 3	De ATE-värden ⁷ som minst ger produkten klassning Akuttoxisk, kategori 3. Summeras för varje relevant exponeringsväg
	Oral: H300, H301	ATE ≤ 300
	Dermal: H310, H311	ATE ≤ 1000
	Inhalation: H330 eller H331	Gaser ATE ≤ 2500 Ångor ATE ≤ 10 Damm/dimma ATE ≤ 1,0

⁵ Låga halter kvicksilver som inte tillsatts avsiktligt i något led faller utanför förbudet. Med låga halter menas en förekomst av 2,5 mg eller mindre per kg. Avvikelse överstigande 2,5 mg/kg är tillåtet i de fall det härrör från naturligt förekomst i kol, malm eller malmkoncentrat.

⁶ Kadmium finns upptaget på Trafikverkets förbudslista, se Tabell 2.

⁷ ATE= Acute Toxic Estimate/Uppskattad akut toxicitet. De olika ATE-värdena för olika exponeringsvägar redovisas i BASTA:s Sammanräkningsregler (www.bastaonline.se).

Egenskaper/ ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
14. Toxicitet vid enstaka exponering	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid enstaka exponering (STOT-SE) i kategori 1 (H370)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid enstaka exponering (STOT-SE) i kategori 2 (H371)	10% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	c) Kemiska produkter som uppfyller kriterierna för klassning som Aspirationstoxiska i kategori 1 (H304)	Kriteriet är inte något ämneskriterium utan gäller för den kemiska produkten
15. Toxicitet vid upprepad exponering	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid upprepad exponering (STOT-RE) i kategori 1 (H372)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid upprepad exponering (STOT-RE) i kategori 2 (H373)	10% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
16. Flyktiga organiska kemiska ämnen	Ämnen som har en begynnelsekokpunkt < 250°C mätt vid ett standardtryck av 101,3 kPa, och som uppfyller kriterierna för någon av farobeteckningarna: Dödligt, Giftigt eller Skadligt vid inandning (H330, H331, H332), Kan göra att man blir dåsig och omtöcknad (H336), Kan orsaka organskador (H371) eller Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering (H373)	10%
17. Miljöfarligt	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori akut 1 (H400)	25% om M= 1 ^{8,9}
	b) Ämnen som uppfyller faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 1 och 2 (H410) och (H411)	2,5% för H410-ämnen med M=1 25% för H411-ämnen
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 4 (H413). Sammanräkning görs för blandningar	25%

⁸ Detta gäller om inga ämnen har specifikt lägre haltgränser angivna i Klassificeringslistan (bilaga VI, tabell 3.2 i Förordning (EG) nr 1272/2008).

⁹ M = Multiplikationsfaktorn enligt förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP) och beror på L(E)C50-värdet. För sammanräkning kan BASTA:s sammanräkningsregler användas (www.bastaonline.se).

Egenskaper/ ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
	som inte uppfyller kriterier för kronisk 1, 2 eller 3. Sammanräkningen inkluderar ämnen klassificerade kroniskt 1 (H410), kroniskt 2 (H411), kroniskt 3 (H412), kroniskt 4 (H413).	